

Čtení na pokračování,
Část sedmá:

Sotos Chondropoulos:

Svatý Nektarios - Svátý našeho století

Kapitola VIII - pokračování

„Kdyby býval Pán Bůh neposlal toho laskavého muže, aby mne vysvobodil z bezcitné zuřivosti šéfa,“ přemýšlel, „co by se se mnou tak stalo? Mohl jsem zemřít, a kdyby k tomu došlo, byla by to jistě bolestivá smrt.“ Ale Bůh má své způsoby, jak posílat lidi ve správný čas, aby změnil něčí žalostný osud, tedy pokud v Něj věří a milují Ho. Znovu se vrátil v myšlenkách k africkému chlapci, a byl si jistý, že ačkoliv byla jeho přítomnost neutěšená, Bůh mu také pošle někoho, aby jeho život změnil k lepšímu.

Po oné roztržce se šéfem, nabral jeho život nový směr. Byla mu nabídnuta práce v blízkém obchodě, kde nějakou dobu zůstal. Chovali se k němu mnohem slušněji, a měl se podstatně lépe. Konečně také našel po nocích nějaký čas, aby mohl číst své milované žalmy, Bibli a hodinky a zejména se modlit a opravdově za všechno děkovat Spasiteli světa.

Vždy si připomínal a vskutku nikdy ve svém životě nezapomněl na slova moudrého starého kněze, který byl jeho prvním zpovědníkem v chrámu sv. Tekly v Konstantinopoli:

Pokud cítíš skutečné volání a toužíš sám sebe podříditi Slovu Božímu a Ortodoxii, a pokud upřímně věříš, že právě tam máš napřít své úsilí, protože jen v takové službě můžeš najít uspokojení své potřeby sloužit Bohu, nech tedy své kroky vést vírou. Ta se stane jistotou, kterou budeš potřebovat pro cesty, na něž tě Bůh pošle.

A jak tomu u Božích plánů bývá, poté, co Nektarios opustil obchod pana Themistoklese, našel brzy práci na poli církve. Stal se mladším pomocníkem ve škole patřící k chrámu Svatého hrobu. Vyučoval děti na prvním stupni a sám navštěvoval vyšší stupeň v rámci vlastního vzdělávání. Byly to jeho zlaté časy, doba přípravy na život v církvi, a příležitost, kdy sbíral materiál pro knihu, kterou později nazval Lexikon náboženských a filosofických přísloví¹. Když byl na střední škole, ani jednou ho nezlákaly světské zábavy. Jen se stal horoucnějším, aby se naučil vše, co mohl, z knih církevních otců. Spisy, které shromažďoval ve svém lexikonu, byly později publikovány a úspěšně šířeny.

---

1 Thesaurus of Religious and Philosophical Sayings

A byla to právě tato doba, kdy si díky veškerému studiu, osobní disciplíně a modlitbě ujasnil svoji touhu po životě v monastýru. Věděl, že velcí pravoslavní mystici se vynořovali z klášterní osamocení a z hledání Božího vedení. Právě samota pomáhá duši porozumět posmrtnému životu a připravit ji pro čas smrti. Na tomto světě se narodí mnoho lidí, vyrostou, získají znalosti a zkušenosti, zestárnou a zemřou, aniž by kdy pomysleli na to, co existuje za hrobem. Žijí život s jeho trápeními, nesou bolest přítomnosti, aniž by pochopili budoucí zaslíbení na onom světě. Ale Ježíš, Pán a Spasitel, kázal rozsáhle o radostné zvěsti věčného života a jeho slova jsou od té doby mezi námi. A to je bezpochyby největší tajemství lidského života. „Neboť kdo by chtěl svůj život zachránit, ztratí ho“ (Lukáš, 9;24).

Nektarios si uvědomil, že stále více a více touží po životě v klášteře. Protože byl však mladý, myslel si, že jeho povinností je sloužit církvi než hledat osamělost v monastýru. Miloval církve a cítil se být jejím dlužníkem. Musel sdílet její štěstí, štěstí, které vyvěrá z vědomí, že Pán Ježíš zemřel na kříži za naše hříchy a slíbil nám život věčný. A jelikož byl tento slib dobré zvěsti přinesen na zemi pro všechny lidi, chtěl si být Nektarios jistý, že ji káže, jak je to jen možné.

Bylo to také poprvé, kdy z celého srdce prožíval návštěvu chrámu. Díky hlubšímu porozumění si nyní užíval žalmy i ranní bohoslužby. Jeho duše se radovala, že se může připojit k prastarému řádu liturgie, nejvíce byl uchvácen nedostižným pravoslavným hymnem z Božské liturgie od Nymphiose: „Vidím tvoji okrášlenou svatební komnatu, ó můj Spasiteli.“ Bylo jen přirozené, že jej přitahoval chrám, vždyť už jako malé dítě mu dával přednost před klábosením a pomlouváním, které se odehrává všude jinde. Cítil, že prázdné tlachání a pomlavy jsou lákadlem toho zlého, které postrkují nevinné dětské duše k bezbožným myšlenkám a návykům.

„Vskutku,“ přemýšlel, „skutečné štěstí je v chrámě, a ne na večírcích do pozdních nocí, ani v opilosti a rozhodně ne na pochybných místech se špatnou pověstí. Ach,“ povzdechl si, „cožpak lidé nevidí, že skutečné štěstí je v nádheře stvoření ... v úžasné kráse přírody, kterou nám náš velký Dobrodinec věnoval. Štěstí lze snadno nalézt v časném východu slunce, při brzké ranní procházce, ve zpěvu ptáků, nádheře květin, v čistém srdci, v hymnech k Bohu či ve Svaté liturgii.

Byly to zlaté časy, když objevoval toto duchovní porozumění a radost, ale léta přešla a když mu bylo dvacet, skončila tato jeho životní etapa.

V rukou měl doporučující dopis od ředitele metochie a cestoval k metropolitovi Gregoriovovi, který sídlil na nádherném, prastarém ostrově Chios. Nedávno se tam také vystěhovala i jeho rodina.

Byl čas nastoupit na další loď a tím se navždy změnil i směr jeho života. Pohlížel na nádherné město Konstantinopol, slavný chrám Boží Moudrosti,

vlastní město Byzantium a věděl, že je opouští navždy. Plakal, když tajně říkal sbohem tomuto zotročenému městu, které dalo jeho milovanému pravoslavnému velké světce jako Cyrila a Metoděje, Theodora Studitu či patriarchy, jako třeba Alexandra a Řehoře pátého, nebo císaře, jakým byl Konstantin, Justinián nebo Konstantin Palaiologos. „Zdravím tě, město Krále veškerenstva, město vítězné Bohorodice, zemi mučedníků, údolí zalité krví orthodoxie. Buď pozdraveno a přijmi pokorné díky od bezvýznamné duše ze Sylivrie, nejnehodnějšího služebníka Božího.“

Lod' se blížila k přístavu Chios. Nektarios hleděl s úžasem na nádherné hory, kopce a pláže a jaksi cítil, že tento ostrov, který přečkal tragické krveprolití od Otomanů, jej přijme jako matčina náruč a stane se mu druhým domovem a požehnáním.

V malé vesničce Lithi vyučoval Nektarios deset let. Lithi je malebný přístav, ale jeho obyvatelé sužovalo moře a chudoba. Nicméně lidé byli prostí a citlivé duše jejich dětí čisté. V tom byla krása, a pro Nektaria tak bylo místo příjemnější a pokojnější, než by bylo jiné, třeba bohatší. Ale i toto byla další kapitola knihy jeho života, která brzy skončí, a on to věděl. Věděl také, že to byla potřebná kapitola, protože jeho pokojný život mu nabídl možnost odkrýt ještě jasněji Boží velikost a pravdu. Zjistil, že člověk, ať se mu to líbí nebo nelíbí, se narodil jako hříšník a že život je neustávajícím bojem s hříchem. Sám sobě si rovněž potvrdil, že Kristus, Slovo, ukřižovaný a zmrtvýchvstalý Syn Boží, je jediným Spasitelem. Věděl, že musí předávat toto poselství, aby se duše dostaly do nebe. Musel vyučovat lidi, že musí nejdříve přijmout skutečnost, že jsou hříšníci, a poté uznat, že Kristus Pán přišel na zem jako člověk, aby osobně zachránil každou lidskou bytost. Poznání Krista jako Boha a Spasitele je jedinou cestou k dosažení věčného života ... „Já jsem cesta, pravda a život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne“ (Jan, 14,16). Když Kristus spolu s Duchem svatým vstupuje do srdcí, uvědomujeme si své hříchy a toužíme po pokání. To je připraveno pro hledající, ale nikdy není vnucováno silou.

V malebném přístavním městě Lithi zůstal tedy deset let. Zářivé slunce, jasné, modré moře, rybářské lodě a plachetnice pohupující se v okouzlivém přístavu jako by byly stvořeny pro obrázek na pohlednici. Za přitažlivou fasádou však Nektarios viděl mnoho zoufalství. Často byl s matkami, jimž umíraly děti, s rodiči, kteří museli bdít celou noc, když pečovali o děti stížené strašnými nemocemi, nebo s těmi, kteří při epidemiích ztratili celé rodiny. A ačkoliv nebyli úspěšní v boji s problémy, který přinášel život, přesto mu byli vzorem, protože statečně vytrvali a modlili se, aby se vše jednoho dne zlepšilo. Jediným způsobem, jak může člověk uniknout z atmosféry zoufalství, je skutečně modlitba, protože bolest je částí lidské existence, která se šíří generacemi a dotýká se všech lidí. Ale i bolest je nutným krokem na cestě ke spáse. I sám Spasitel zažíval bolest a trpěl hrůzami Golgoty.

Nektariovi žáci na Lithi byli jako kousek hlíny, který mohl formovat, když je vyučoval nejen písmena a znalosti, ale i velká dogmata pravoslavné církve. V těch letech na něj velmi zapůsobil známý národní misionář Kosmas z Aitolie. Nebyl sice dosud církví prohlášen za svatého, ale Nektarios si byl jistý, že je v nebi na svém zaslouženém místě u Božího trůnu. Jeho krev byla prolita na zotročenou řeckou zemi a díky jeho prosbám a modlitbám mnoha jemu podobných, se Pán Bůh smiloval a osvobodil Řecko z područí otomanských Turků.

Nektarios si byl tak jistý jeho svatostí, že ho často prosil za přímluvu v těžkých časech. Kosmas věřil dvěma věcem. První byla důležitost učení, u něhož věřil, že otevírá cestu ke studiu Písma, a druhá byla vyhnout se duchovnímu zotročení víry západních křesťanů. Cítil, že jen tak může zůstat Pravoslaví věrné svým prastarým kořenům.

Když učil svoje studenty na Lithi, neminul jediný den, aby si na Kosmu nevzpomněl. Modlil se o přímluvu u Pána za svoje pokroky, a za cokoliv, co byl duchovně schopen nabídnout národu. Nektarios samozřejmě sám sebe považoval pouze za chudého a pokorného učitele, nicméně věřil, že může lidem něco nabídnout, ať už jakkoliv malého.

Jednoho dne se Nektarios spolu se svým otcem a bratrem účastnil výletu na ostrov Mytilini, severně od Chiosu. Když nyní jeho rodina žila na Chiosu, měl možnost těšit se občas z jejich společnosti. Tato trojice tedy jednoho příjemného a bezvětrného rána vyplula. Ale když byli na moři, k překvapení všech se náhle přihnala bouře. Nektarios spal na přídi, když ho zalila a probudila studená vlna. Probral se a ke svému zděšení zjistil, že lodní plachta se roztrhla na kusy a ponechala loď nekontrolovaně bojovat s vlnami. Jeho otec i bratr byli strachem bez sebe, Nektarios tedy impulsivně svlékl široký pás, který měl oblečený, a rychle jím přivázal roztrženou plachtu ke stožáru, aby dostal loď opět pod kontrolu. Jeho bratr i otec jen v hrůze stáli.

Později toho dne slyšel Nektarios otce již doma popisovat tuto příhodu matce. Svou prostou myslí došel jeho otec k závěru, že syn se stane světcem. „Pamatuj, co ti říkám, má drahá. Náš Anastasi bude jednou světcem.“

Když to Nektarios uslyšel, rychle tátu přerušil a vyhuboval mu: „Tak dost, otče, co to říkáš? Pro Boha tě prosím, přestaň ... já a svatý? Já, největší hříšník a nejnehodnější sluha Boží?“ Na chvíli se oči otce a syna střetly. Jeho otec, obávaná hlava rodiny, pohlédl na chvíli chvilku klidně na Nektaria a pak přerušil ticho milujícím zašeptáním: „Můj synu, můj drahý synu.“